

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Americae tertia pars, Memorabilem provinciae Brasiliae
historiam continens**

Staden, Hans

Léry, Jean de

Francofurti ad Moenum, 1592

Kapitel XIII

urn:nbn:de:bsz:31-88707

plaudentes nobis gratulatum obuiam veniebant. Denique cum ad locum insulae nostrae oppositum peruenimus, ego comesque meus scapham conscendimus, ad castellumque nostrum reuertimur. Barbari vero in continente pagos suos singuli repetiere. Paucis post diebus Barbari quidam ex iis, qui captiuos apud se habebat, ad castellum nostrum accessere, quos per interpretes rogamus, ut mancipia aliquot Villagagnoni vendant. Sic captiuorum pars magna ex Barbarorum faucibus est erepta: agre tamen, & inuitis Barbaris. Quod mihi non multo post est apertissime indicatum. Mulierem quandam cum puerulo suo vix dum bimulo emebam, pretium erant merces quaedam, quarum aestimatio ad tres libellas Francicas accedebat, venditor autem meus ita conquerebatur: Quid in posterum futurum sit nescio, ex quo autem *Paycolas* (sic Villagagnonem nominabant) huc appulit, vix dimidiam captiuorum nostrorum partem comedimus. Puerulum illum mihi referuare vehementer cupiebam, sed Villagagno, restitutis mercibus meis, & matrem & filium vendicauit. Matri nunquam dicebam fore, ut cum mare transmitterem, puerulum huc transporterem. Illa vero (adeo vindictae reposcendae animis gentis illius haeret cupido) respondebat, malle se, ut à *Tououpinambaultiis* voraretur, quam ut in tam remotas terras deportaretur: sperare se, ut grandior factus ad populares suos quoquo modo elapsus se reciperet, ac cognatorum suorum mortem vlcisceretur. Nihilominus tamen (ut ante est à me dictum) è quadraginta aut quinquaginta mancipiis, quibus ad castelli nostri munitionem utebatur, decem pueros selegimus, quos nauibus impositos ad Henricum secundum tum Galliarum regem misimus.

*Captiui a
Gallis ere-
pti.*

CAP. XIII:

*Captiuos suos quo tractent modo Barbari, quibusque ceremoniis in iisdem
maetandis & edendis utantur: quibus per occasionem imma-
nissima crudelitatis alia exempla adiecta
sunt.*

*Captiui
quomodo
excipiatur
ab hostib.*

*Ad capti-
ui maeta-
tionem con-
uentur.*

UNC superest ut dicamus, quonam modo captiui à victoribus excipiantur. Vbi primum in victorum fines sunt deducti, non modo exquisitissimis aluntur cibis, sed etiam vxores viris dantur (non autem viri feminis) immo non dubitabit is, qui captiuum apud se habet, filiam suam aut sororem in vxorem illi dare, quae viro diligentissime ministrabit. Ceterum cum maetationis tempus non sit praefixum, sed modo citius, modo tardiùs expediuntur, prout fuerint utiles, viri quidem aucupio, venationi, & piscatui: feminae vero hortis colendis, aut ostreis colligendis: omnes tandem suum more saginatos maetant, vorantque his ritibus.

Primum finitimis omnibus res denuntiatur, tum virorum, feminarum, puerorum fit concursus ad locum, vbi est futura maetatio. Ibi matutinum tempus potando

potando transigunt. Inter quos captiuus ille, quem non latet eam in se cudi fabam, plumis ornatus, non modo mortem non horret; quinimo saltando, bibendo, ridendo reliquos superat. At postquam per sex aut septem horas vna cū ceteris perbacchatus fuerit, duo tresve ex robustissimis eum arreptum funibus xylinis, aut ex arboris illius cortice (quam *Yuire* vocant, quæq; tiliæ est perfimilis) medium, minime renuentem, quamuis utroque sit brachio soluto, cōstringunt, perque pagum quasi in triumphum deducunt. At vero, num putas propterea eum caput demittere, ut solēt hīc fontes? minime vero id quidem. Quin contra incredibili audacia res suas gestas apud eos, à quibus constrictus detinetur enumerat, his verbis: Ego, ego ipse fortissimus, sic vestros olim cognatos vixi, tum se laudibus magis ac magis euehens, modo in hanc, modo in illam conuersus partem, alium quidem ita compellat: Heus tu, patrem tuum ego vorauī, alium vero; ô bone, fratres tuos mactaui & *Boucanaui*: tot deniq; viros, feminas, puerulosq;, ex vobis *Tououpinambaultiis* bello à me captos deuorauī, ut numerum assequi non possim. Ceterum ne ignorete; populares meos *Margaiates* tot in posterum mactaturos esse, quot è vobis intercipere poterunt: atque ita mortem vlciscantur meam.

*Captiuus
vincitū per
victū cir-
cūducitur.*

Tandem, postquam omnium oculis satis superq; fuit expositus, duo illi lictores, à quibus constrictus tenetur, circiter tres vlnas ab eo recedūt, funem tamen pari longitudine firmissime uterq; contrahit; adeo ut captiuus gradū præcise sistere cogatur, progredi autem aut regredi minime possit. Vincito lapides aut testæ confractæ adferuntur. Tum lictores parmīs ex tergo *Tapirousson* (cuius ante memini) sese obtegunt, captiuumq; his compellant verbis: Mortem tuam ante obitum vlciscere: Ille confestim lapides in eos summo impetu contorquet, qui se circumstant, quorum numerus plerumq; ad quatuor millia accedit. Ex his minime est quærendum quam multi vulnerentur. Equidem in vico quodam, quem *Sarigoy* appellant, vidi captiuum eiusmodi tanto impetu lapide mulieris crus pertigisse, ut confractum illud esse crederem. Porro lapidibus, ac cespitibus, quos potuit colligere, absumptis, prodit is qui mactationi se accingit, quiq; per totum diem latuerat, clauam ligneam plumis decoram manibus gerens, pileo quoq; ac ceteris ornamentis plumeis ornatus: atque ad captiuum accedit, eumq; his compellat verbis: Annon ex *Margaiatum* es gente nobis infensissima? Annon tu ipse ex nostris amicis & cognatis complures mactasti, ac deuorasti? Cui captiuus, animo quam antea longe præsentiore, sua sic respondet lingua (*Margaiates* enim à *Tououpinambaultiis* sermone non sunt diffoni) *Pa, che tan tan aiouca atoupaue*, hoc est, utiq; sum fortissimus, atq; ex vestris quam plurimos mactaui & deuorauī.

*Captiuus
præcise re-
vincitū,
mortē im-
minentem
vlciscitur.*

Deinde, quo magis hostes suos vrat, vtraque manu capiti imposita, in hæc erumpit verba: O quam strenue in eo me gessi! O quam gnauiter vestros bello lacessiui, cepiq;, quos pene innumeros vorauī! aliaq; id genus multa subiungit. Mactator vero addit, Idcirco tu, qui in nostra es potestate, mox à me mactaberis, *Boucanóque* afflatus à nobis voraberis. Quid tum? (inquit ille, ne fractioni quidem animo pro sua gente mactationē subire paratus, ac *Regulus* ille quon-

*Mactato-
ris cū ca-
ptiuo col-
loquium.*

*Mira ca-
ptiuū confi-
dentiam mor-
tem con-
temnentis.*

dam pro Rep. Romana mortem oppetiit) mei quoque cognati mortem vlciscantur meam. Ad hæc, vt pateat istos mortem (quam tamen mirum in modum reformidant) prorsus contemnere, quod beari se credant publico illo & solenni supplicio: exemplo rem cõfirmabo. Forte in pago quodam Insulæ maioris, quam *Pirani-ion* nuncupant, diuerti, mulieremq; offendi mox isto supplicii genere interituram, ad hanc accedo propius, moneo vt se *Toupan* cõmendet,

(nam ad illius captum sermo erat accommodandus. *Toupan* vero non Deum, sed tonitru sonat) atque ad eum, prout à me docebatur, preces conciperet. Illa vero nutate capite me deridens respondit: quid vero mihi es daturus, si id quod vis exequar? Tum ego, Miserrima muliercula, mox rerum omnium istarũ vltus tibi nullus erit: itaq; de anima tua quam immortalem esse credis (quod faciunt Barbari omnes, vt mox sequenti capite dicemus) serio cogitato. Illa vero rursus me irridens, est maectata.

Sed vt ad rem redeam, variis disceptationibus vltro citroque habitis, nonnunquam

*Barbara
mulier
mortẽ con-
temnit.*

nunquam inter colloquendum, mactator qui praesto adest, claua lignea utraq; manu in altum sublata, orbiculo extremo, captiui caput totis ferit viribus, adeo ut paucissimo sanguine effuso, altero ictu non sit opus. Hinc proverbium illorum, quod iam apud Gallos nostros erat in usu, Confringam tibi caput, pro eo quod solent altercantes milites aduersario minitari his verbis: Ego te confringam.

*Captiuus
vno ictu
mactatur.
Barbaro-
rum prover-
biū a Gal-
lis usurpa-
tum.*

Captiuo in hunc modum mactato, si coniugatus erat (vxores enim non nunquam illis dari diximus) vxor illius cadaueri adherens, aliquantulum luget, aliquantulum inquam: nam Crocodilum imitatur, quem ferunt, antequam hominis a se necati cadauer deuoret, lachrymas emittere solitum. Non absimili modo illa, postquam lachrymis extortis luctum simulauit, viri sui carnibus omnium prima, nisi quis anteuertat, vescitur. His ita gestis reliquae mulieres, praesertim vero anus (quae cum sint humanarum carnum appetentiores, iuniores continuo eos, a quibus captiui detinentur, hortari solent, ut confestim

*Luctū si-
mulat v-
xor capti-
ui macta-
ti.*

*Captiui ca-
dauer non
secus ac ne
frens cali-
da perfun-
ditur.* morti addicant) aquam feruentem admouentes ad cadauer accedunt, quod adeo fricant, lauant, & calida perfundunt, vt cute sublata pari sit cum nefrendibus assandis candore.

*Cadauer
captiui in-
credibili ce-
leritate in
frusta seca-
tur.* Deinde captiui dominus, assumptis secum quanto numero visum fuerit fociis, cadauer diuidit, ac tanta celeritate frustatim discerpit, vt lanus apud nos vix reperiatur vllus, qui veruicem celerius in frusta secare possit. His accedit, quod prout venatores hic cerui capti viscera canibus venaticis porrigunt, Barbari consimiliter hostium suorum mactatorum sanguine liberos illinunt suos, vt ad ferociam crudelitatemq; animos illis addant.

*Barbaro-
rum pueri
cur hostiū
sanguine
illinantur.* Hæc porro immanis crudelitas, apud Barbaros frequentissima, per se est quidem abominanda. Atqui portentosius id esse videtur, quod patratum à Iudæis fuisse legimus (quos tamē humanitate ceteras gentes antecellere par erat, prohibito à Deo sanguinis escu) Illi enim tumultibus concitandis, vt tradunt historiae, deditissimi, Traiani temporibus adeo horrendas seditiones excitarunt, eoque crudelitatis & immanitatis processerunt, vt cæsis quadraginta hominum millibus in Ægypto, Cyrene, & Cypro, eorum carnibus vesci, sanguineq; vultū oblinire suum sustinuerint. Quin multos à vertice transfixere medios, eorumque pellibus induti immanissimam præ se ferētes rabiem, obambulauere. Quæ

*Iudeorum
immanis
crudelitas.* historia si non absoluat, saltem extenuet Americanorum crudelitatem. Ceterum ex quo Christiani ad eos accessere, cum mactatorum corpora, tum animantia omnia, reliquosque cibos cultris secant. Antea vero, quantum à senioribus accepi, lapidibus præacutis ad eum usum accommodatis utebantur.

*Lapides
cultrorum
usum Ame-
ricanis o-
lim præbe-
bant.* Singula porro cadaueris frusta, atque adeo ipsa viscera abluta & expurgata, *Boucano* imponuntur. Hæc tantisper dum coquuntur, anus continuo *Boucano* adhærent: mirum enim in modum carnes humanas appetunt, adipemq; à *Boucani* baculis diffluentem excipiunt. Adeo eorum sapit palato, vt cōtinuo adolescentes ad capiendos hostes hortentur, qui cibum eiusmodi suppeditent. Digitos quoq; suos adipe illo conspersos lingentes, conclamant suum *Yguatou*, quod sonat, bonus est. Habes, Lector, quantum obseruando assequi potui, quæ ratione Barbari Americani captiuos suos assant, more nimirum penitus nobis ignoto, nimirum *Boucanando*.

*Barbara
anus ad-
ipem difflu-
entem lin-
gunt.*

*Chartariū
Cosmogra-
phicarum
error.* At vero quoniam cap. 19. de *Tapirousson* agens, *Boucani* formam fuscè descripsi, ne tautologia laborare videar, ad locum illum Lectores remitto. Interea vero eorum error à me refutabitur, qui suis chartis Barbaros nostros carnē humanam verubus proinde ac nos armos veruccinos assantes depinxerunt, quos etiam prægrandibus cultris ferreis carnes disiectas ad speciem suspensas exponere sunt commenti, prout hic bubula venalis exponitur. Sed ista tam vera, quam ea quæ fabulose de Panurgo Rabelesius refert, quod lardo transfixus & semiasatus tandem euaserit, arguunt chartarum illarum auctores crassissimæ ignorantia. Hæc vt confirmem, addo, Brasilienses non modo à nobis differre assandi modo, sed etiam nostrum morem illis plane fuisse incognitum, tum etiam cum apud illos degebamus. Etenim ego & sodalis quidam meus in vico quodam Indicam, Gallinam cum nonnullis aliis volatilibus veru ligneo impositis,

stis nostro more ad ignem versantes assabamus. Quod factum Barbari in ludibria vertebant, nec prius adducti sunt ut crederent carnes, quæ continuo agerentur, percoqui posse, quam ipsi periculum fecere. Ergo (ut vnde digressus sum, eò redeam) vnus aut plurium captiuorum carnibus (duos siquidem aut tres nonnunquam vno die mactant) in eum modum assatis, turba illa vniuersa quæ mactationi interfuit, *Boucano* circumit exultans, membraq; hostium torrentia toruis intuetur oculis, deinde quantumuis multi particulam singuli arripunt: non tamen cibi causa (quod suspicari non immerito quis posset) isthæc perpetrant: quamuis enim sine controuersia carnes humanas sapore cõmendunt, vltionis tamen potiùs iis edendis, quam victus rationem habent: anus excipio, carnum illarum, ut dixi, auidissimas. Huc vero tendunt, ut mortuos ad ossa vsque corrodescentes superstitionibus metum incutiant. Quippe, quo animos suos truculentissimos & læuissimos expleant, nulla est cadauerum illorum particula, ab extremis articulis ad nasum vsque, aures & verticem, quæ (excepto cerebro) ab illis non exedatur. Ptolemæi itaque Lathuri Regis Ægypti barbaries eò fuit immanior, quod licet humaniore esset disciplina excultus, ad tantam sit delapsus crudelitatem, ut cæsis xxx. Iudæorum millibus, captiuos cæсорum carnibus vesci adegerit. Ceterum *Tououpinambaultii* nostri in singulis pagis aceruatim mactatorum caluarias diligenter asseruant (prout apud nos in cœmisteriis solent) Gallis vero ad eos commeantibus fusissime rerum suarum gestarum præconium persequuntur, aceruosq; illos quasi trophæa quædam, fortitudinisque suæ monumenta ostentant. Præterea grandiora crurum & brachiorum ossa non negligenter recondunt, fistulis (vtri dictum est) conficiendis: dentes quoq; auulsos filo traijciunt, & circa collum obuolutos gestant. Gen. Ind. Hist. scriptor de Insula *Zamban* incolis agens, refert eos hostium ab se mactatorum capita ædium sacrarum valuis affigere solitos: dentesq; collo appensos ad ostentationem gestare.

Mactatores vero isti summo illud tribuunt decori: patrato enim egregio illo facinore, secedunt, pectusq; brachia, crura, suras, & reliquas corporis partes incidunt, incisurasq; ut perpetuo cuti inhæreant, vnguento nescio quo illinunt, atroxq; puluere inspergunt, quem nulla temporis diuturnitas delere potest. Creduntur autem eò plures mactasse hostes, quo pluribus scatent incisuris, ac proinde fortissimi censentur.

Denique ut tandem horrendæ isti tragœdiæ finem imponamus, si forte contingat, ut mulieres, quæ captiuis nupserant, grauidæ ex illis sint factæ, Barbari (dictu horrendum, visu vero maxime stupendum) liberos nonnunquam recens natos, raro paulo adultiores vorant: hanc autem causantur ratione, pueros illos ex hostium semine progenitos esse. Barbari vero hostes suos quibuscumq; continenter bellum gerunt funditus aboleri non modo percipiunt (eandem enim crudelitatem *Margaiates* in *Tououpinambaultios* exercent) sed etiam mira perfunduntur voluptate si videant hospites suos eodem esse animo. Etenim carnes humanas nobis ab illis appositas quoties reijciebamus (quod à me & plerisq; ex nostris semper est factum. neq; enim per Dei gratiam adeo immanes vnquam fuimus, ut eas vel attingere religio nobis non esset) nos nõ satis fideles

Barbari nostri assandi more ludibrio habent.

Barbari singuli captiuum carnis frustum arripunt.

Caluari. acerui a Barbaris cur asseruentur.

Lib. 1. ca. 71.

Horrenda crudelitas.

*Neustrii
interpretes
vitā atheo-
rum more
transigūt.*

fibi censebant. At meo maximo dolore referre cogor, Neustrios quosdam interpretes, qui apud Barbaros nouennium exegerant, sese vt ad illorum mores accommodarent, vitam atheorum more transigentes, non modo crebris scortationibus sese cum Barbaris feminis inquinasse, adeo vt vnus ex illis trimulum puerulum ex vago illo concubitu sustulerit: sed etiam exuto omni humanitatis sensu, Barbarosque immanitate superātes, à se permultos *Margaiates* & matatos & deuoratos fuisse gloriabātur. Porro, vt quæ sit *Tououpinambaultiorum* in hostes suos crudelitas pergam describere, cōtigit eo tempore, quo apud illos degebamus, vt de vico quodam in maiori insula sito cogitarint. Pagus hic à quibusdam *Margaiatibus* incolebatur, qui tamen *Tououpinambaultiorum* ingruente cum *Margaiatibus* bello, *Tououpinambaultijs* in deditionem venerant, perque totos viginti annos pacifice apud illos egerant. At tandem inter *caouinandum* sese mutuo incitantes, & animos addentes, pagi illius incolas vniuersos internecioni deuouent. Decretum exequi non cunctantur, noctu inopinantes intercipiunt, & semisopitos opprimunt, adeo vt non sine commiseratione clamores & eiulatus audirentur. Galli, re audita, circa mediam noctem eo properant armati (pagus enim à castello nostro non lōgius X. passuum millibus aberat) verū antequam eò aduenissent, Barbari rabie & præda incitati obuios quosque trucidarant, casasq; vt latentes extruderent, incenderant, adeo vt per paucos superstites nostri inuenerint. Quinimmo ex nostris nonnulli asseuerabant, se non modo adultos frustatim concisos, sed etiam infantulos lactentes integros *Boucano* impositos vidisse. Ex adultioribus tamen aliquot mari sese commiserere, & noctis tenebris obsecundantibus natantes euasere, inq; nostrum castellum se recepere. Quod vbi rescuerunt Barbari, nō æquo tulerunt animo, immo suos hostes à nobis detineri missitantes conquerebantur. Tandem vero mercibus quibusdam à nobis placati fuere, clientes vero nostros, Villagagnoni mancipia reliquere.

*Pagus à
Barbaris
vasianus.*

*Barbaries
horrenda.*

Interiectis aliquot diebus, ego cum quibusdam aliis Gallis in pago ab indigenis *Pirani ion* nominato, in insula illa maiore animi gratia exspatiabamur, inopinantes captiuum iuuenem, forma & statura non mediocri, in compedibus ferreis, quas Barbari à Christianis acceperant, detentum offendimus. Is lingua Lusitana nos compellat (duo ex nostris ob Hispanici sermonis peritiam eius verba capiebant) significat se in Lusitania fuisse, Christianum esse, Baptismo initiatum, Antonio sibi nomen. Præterea, quamuis natione *Margaias* esset, quod frequenti cum Lusitanis commercio ferinum ingenium ex parte exuerat, innuit se vehementer optare, si qua id ratione fieri posset, ab hostium manibus euadere. Tum nos, præterquam quod nostrarum erat partium quotquot dabatur è Barbarorum faucibus eripere, auditis vocibus Christiani & Antonii, longe vehementius commoti sumus, & miseratione ducti. Atque ita è nobis vnus, qui linguam Hispanicam callebat, quiq; fabrilem exercebat artem, recepit se postridie eius diei limam ad compedes dissecandas allaturum: monuitq; vt simulac solutus esset (nam à nemine obseruabatur) in dumetis ad maris litus sese abderet, tantisper dum Barbaros colloquio occuparemus: nos scapha
exce-

*Margaias
in Lusita-
nia bap-
tismus
capti-
uus.*

exceptum, in castellum nostrum transducturos: quo si perduceretur, minimo negotio cum Barbaris de sua redemptione transigi posse.

His non parum recreatus, gratias egit, seque singula exacte exsequuturum spondet. At Barbari licet sermones vltro citroque habitos non cepissent, nonnihil tamen suspicantes, simulac è pago egressi sumus vicinitate demum, idque tumultuarie coacta, miserum Antonium maectant. Nos postridie limam afferentes, per speciem farinae aliorumque cibariorum quærendorum pagum illum repetimus: atque à Barbaris quærimus, vbinam captiuus ille, quem pridie videramus. Illi nos in casam proximam deducunt, carniūque Antonii frustra *Boucano* imposta ostendunt. Deinde nos abs se elusos fuisse suspicantes per ludibrium caput ostentabant, nosque cachinnis excipiebant.

Non multo post duos quoque Lusitanos Barbari nostri cepere: quos ex improvise in tuguriolo luteo, in mediis siluis constructo, non procul ab castello suo, quod *Morpion* vocant, adorti fuerant. Lusitani quidem totius diei spatium Barbarorum impetum sustinuerant, at tandem cum eos tela, ceteraque munitiones deficerent strictis maioribus gladiis, quos nos ambarum manuum dicimus, in Barbaros irruunt, ac complures cadunt, multos quoque vulnerant. Barbari contra pertinaciter obsistunt, singulis potius occumbendum ducunt, quam victoria non parta pedem referre. Itaque tandem Lusitanos captos abducunt, è quorum spoliis ipse vestes bubalinas à Barbaro emi. Vnus quoque ex interpretibus argenteam lancem emit, quam Barbari cum multa alia supellectile in illo tuguriolo erant deprædati, quamque, pretii ignari, cum duobus cultellis permutarunt. Porro Barbari in suos pagos reuersi Lusitanis per ludibrium barbam conuellunt, dolorisque impatientes derident, hisque verbis increpant. Quid? vosne, qui nuper impetum nostrum tam fortiter sustinuitis, nunc cum mors erat fortiter obeunda muliebri esse animo? Ac tandem more solito eos immaniter maectant deuorantque.

Exempla quidem permulta de Barbarorum crudelitate præter ista à me possent afferri, nisi quæ attulimus ad horrorem cuiuslibet incutiendum sufficere existimarem. Verumenimvero ut ii, qui hæc tam horrenda passim apud Barbaros usurpata legent, norint permulta quoque non minus detestanda alibi geri, præter eam quam commemorauimus Iudæorum crudelitatem, qui Traiani temporibus quadraginta hominum millibus caesis, non modo eorum carnes deuorarunt, sed etiam sanguine vultum obliuerunt, pellesque induerunt: præter etiam horrendum Ptolomæi Lathuri Regis Ægypti facinus, qui triginta Iudæorum millibus caesis, captiuos occisorum carnibus vesci vi adegit: alia quoque exempla in medium afferam. Chalcondilus historia de Imperii Græci lapsu, & Turcici incremento (quod vere tragicum dixeris) scribit Turacanicum vnum ex Amurati ii. Legatis, Albanorum copiis instructa acie deuictis fusisque captiuos 80. immaniter trucidasse, quorum capita truncata, in pyramidis formam coaceruari iussit, quasi partæ victoriae insigne trophæum. Amuratus vero vltima istmi angustias transducto exercitu, trecentos milites, qui noctis tenebris obsecundantibus in proximum montem confugerant, intercludit. Illi comæa-

*Lusitani
duo à Bar-
baris capti.
& deuorati.*

Lib. 5. c. 5.

*Trophæum
ex captiuis
humanis.*

Lib. 7. c. 4. tus inopia in deditionem venerunt honestas expectantes condiciones. At A-
Immanita muratus omnes in vnum locum conuenire mandat, ac coram se iugulandos cu-
tem Amu- rat. Idem Amuratus, cuius nondum erat scruicia expleta, ex omni captiuorum
ratus im- copia sexcentos adolescentes forma præstantes, sua emit pecunia: quos deinde
manitate patris manibus immolat, quasi peccatorum expiatio in tanta sanguinis huma-
cumulat. ni profusione esset posita. Sed isthæc ludi iocique dicantur præ sceleratissimi
Lib. 8. c. 6. Mechmeti XII. Turcarum Imperatoris crudelitate, qui non modo Imperii ad-
Constanti- ministracionis Amurato successor fuit, sed maxime in omni immanitatis gene-
nopol. ex- re, immo quem in hac parte magno superauit interuallo. Vt enim omittam
pugnatio, florentissimæ simul ac celeberrimæ vrbis Constantinopoleos expugnacionem,
regnante quæ ipso regnante Anno salutis 1453. ad v. Cal. Iunias contigit, qua sanguine
Mechme- omnia, horrore, morte, fugientibus & persequentibus, victoribus & victis re-
to, 12. Tur. plera erant: adeo, vt caëorum & eorum, qui præ ingenti irruentium multitudi-
Imp. ad 56. ne suffocati erant cumulus portarum fornices superaret. Peculiaris quædam
Cal. Iun. de monstri illius crudelitate posteris mandata recensebo. Viginti Albanos mi-
Lib. 9. c. 1. lites, qui Thrasia, quam ipse expugnarat, relicta, in oppidulum quoddam Phia-
 sia, Rupellam nomine, sese receperant, rotario supplicio brachiis cruribusque
 conquassatis semiuiuos in summo cruciatu languentes, desperabundos reli-
 quit. Insuper immanissimo illi monstro non satis erat, quoscumque in oppi-
 dis aut castellis offendebat ferro cadere, prout Leontarii contigit, vbi ne vnus
 quidem superstes est relictus, adeo vt sex mille hominum cadauera, præter in-
 gentem equorum & pecorum copiam, illic fuerint numerata: sed inaudito
 hoc supplicii genere complures in super affecit. Acinace peracuto singulos ho-
 mines in duas partes vno ictu circa transversum septum diuidi iubebat, artificio
 barbariem omnem superante: bis enim singuli mortis persentiebant dolores.
Möstrosa Vtraque pars per aliquod tempus, præ summo quo opprimebatur cruciatu,
crudelitas. huc & illuc non sine gestibus horrendis sese volutabat. Trecenti milites in op-
Lib. 9. c. 7. pido Mitylene anno 1459. quo capta est vrbis illa, hoc immanissimo supplicii
et Lib. 10. genere sunt affecti. Quingenti quoque alii ab Omare Bassiano Constantino-
cap. 12. polim missi, quos in oppidulo à se expugnato ceperat, eadem occubuerunt
 morte. Horum cadauera postquam aliquandiu in area, in qua laniati fuerant,
 neglecta iacuerunt, bos horrendè mugiens ad ea accedit, vnamq; cadaueris par-
 tem cornu attollit, alioq; loci comportat, tum alteram petit prioriq; adiungit.
De boue, Quæ res, cum à multis perspecta fuisset, breui ad Mechmetum perfertur: ille
qui herum mirum in modum anxius, cadauer illud disungi, partesq; seorsim ad pristinum
mortuum locum comportari iubet. Bos insequitur repetitis mugitibus, cadauer vero il-
agnoscit, lud inter cetera agnoscit, denuoq; cornibus sublatum alio asportat. Mechme-
mira histo- tus hoc portento vehementer commotus (ac merito quidem) è vestigio, cada-
ria. uera sepeliri iubet, bouem vero ad sua pecuaria deducendum, ac per reliquum
 vitæ tempus alendum curat. Tradunt nonnulli cadauer illud à boue canibus
 Turcis clementiore asportatum, Veneti cuiusdam corpus fuisse: alii Illyrico tri-
 buunt. Atqui vt sit (inquit Chalcondylus) hoc ostento multum felicitatis
 genti, à qua ille oriundus erat, portendebatur.

Vladi

Vladi vero scuitia humanis auribus tinnitum longe grauiorem ciebit, idcirco de ea referre vltimo loco visum est. Vladi attributa Moldauia Mechmeti liberalitate in gratiam fratris cuiusdam Vladi, quo sceleratus Mechmetus ad nefarias libidines abutebatur, hoc primo veluti auspicio prouinciam illam administrare cœpit. Potentissimos quosque Moldauientes, ac primariæ auctoritatis viros, à quibus propter auctoritatem & gratiam, ne defectionem molirentur sibi metuebat, corripit, eosque non contentus est vulgari aliquo supplicio in medio tollere, sed viuos omnes palis transfixos summo cum cruciatu extinxit: immo eorum familias, ne vxoribus quidem & infantibus exceptis, eodem furore sustulit. Adeo vt breui temporis spatio, triginta, & eo amplius hominum millia ab eo trucidata fuisset, à multis confirmetur. Mortuorum porro bona & honores satellitibus suis est largitus. Mechmetus certior factus Vladum de defectione & rebellionem in se cogitare, quædam suum à secretis Catabolmum nomine, natione Græcum, per speciem amicitiae ad eum mittit, eo consilio, vt Vladum ad se blandis verbis pertraheret. Eodem quoque tempore Mechmetus ad Chamum quendam, cui Valaquiam prouinciam clam demandarat, literas dat, mandatque, vt quacumque ratione vi, dolove Vladum corripere: eo nihil gratius sibi accidere posse significat. Hi duo communicatis consiliis Vladum interciperi conantur: Vladus vero nullo modo perturbatus confirmatis militum suorum animis, reliquis omnibus in fugam versis, Chamum & Catabolmum cum quibusdam aliis viuos capit. Quos cruribus & brachiis abscissis, palis viuos affixit. Chamo vero, prout eius postulabat dignitas eminentiorem tribuit locum. Quod ab eo hoc consilio factum est, vt subditis suis terrorem incuteret, ac ne tale quid in posterum auderent, nisi idem supplicium subire vellent, ansam præriperet. Præterea exercitum ingentem summa celeritate conscripsit, Danubiumque flumen transiit, atque in Mechmeti ditionem, quam flumen illud alluit, magno irruit impetu eamque; est populatus, pagos incendit, feminas ipsas, immo infantes in cunis vagientes ferro cecidit. Quacumque vero iter faceret, immanissime sauebat, & vastitatis ubique; notas inurebat. Quibus ad Mechmetum perlatis, maxime vero nuntio de Legatorum morte crudelissima, ac in primis de Chamo tam atroci supplicio affecto, qui præcipua in aula ministeria olim gesserat, Mechmetum non parum commouerunt. At longe molestius illi fuisset tantam iniuriam ab infimæ sortis homine sibi illatam inultam relinquere. Itaque cum instructissimo exercitu Valaquiam ingressus, & Legatorum suorum cadauera palis adhuc affixa conspicatus, nouo quasi dolore, & nouo furore fuit percitus. Cadaueribus autem illis auulsis & sepultis, tria passuum millia est progressus, ac in lanienam illam incidit ab Vladi in subditos patratam, quæ res horrorem conspiciantibus mouebat. Erat enim locus aliquantulum editus, & in omnes partes apertus, duo passuum millia in longitudinem obtinebat, latitudo mille occupabat: innumeris rotis, palis, crucibus, furcis cadaueribus onustis, ceu silua quædam confitus erat. Ex cadauerum facie perhorrida, cruciatus quos ante obitum pertulissent, conijcere facile erat. Laniatorum numerus ad millia viginti facinoris atrocitatem augebat. In his erant infantuli maternis adhæ-

Vladi immanitas horrida & ceterorum omnium atrocitatem superans. Lib. 9. ca. 12. 13. & 16.

Horrendum visum speculaculum.

rentes vberibus, lactantes enim suffocati fuerant. Inauspicata præterea aues, aërem ceu nubes atra condensabant, ac in corporum humanorum cōcauo, vnde iam ante viscera extraxerant, nidos struebant. Quibus conspectis Mechmetus, ingenio alioqui barbaro & crudelissimo, apud se cogitans vnus homunculi, & quidem abiectissimæ conditionis, atrocitatem ac immanitatem crudelissimam quæque facinora ab se patrata longo interuallo superasse, modo obmutescibat, modo misericordia quadam ducebatur, atq; apud se muscitabat, mirum non esse, quod sceleratus ille subditis suis adeo formidolosus esset, quandoquidem tale facinus patrare sustinisset: ideoq; difficillimum esse statuebat hominem ab sua ditone depellere, qui & imperio suo & subditorū obsequio tam insigniter vteretur. Mox vero collecto animo, neminem esse, qui carnificem illum non contemneret arbitratur. Quinimmo Turcæ ipsi tam horrendo καὶ μὴ θέλω conspecto, Vladum adeo atrocis facinoris auctore diris deuouebant. At Vladus omnibus istis neglectis, Mechmeti exercitui cōtinuo instabat, eumque modo in alis, modo in nouissimo agmine laceflebat, atque ita non paucos singulis diebus perimebat, damnumq; non minus equitibus ac Arabibus afferebat. Tamen (ne vltius in his recensendis progrediar) ille suo tandem periculo est edoctus, sæuitiam illam qua in subditos vsus erat, dum res suas egregie stabilire volebat, multo plus detrimenti quam cōmodi sibi attulisse. Nam paulatim suis à se deficientibus Mechmeto prouinciam cedere, atq; in Hungariam profugere coactus est. Eò vbi appulit, ob scelera, quæ mille suppliciis expiari nō potuissent, in vincula coniectus fuit. Quatuor hæc monstra coniuganda, & quasi concathenanda duxi, vtpote quæ infernali remigio sint aptissima, Turcanum videlicet, cuius (quantumuis flagitiosissimi) nequitia penè nulla videatur, si cum Amurato conferatur: quem rursus crudelitate & sæuitia superauit Mechmetus: omnes vero sceleratissimus & immanissimus Vladus magno post reliquit interuallo. At vero (inquies) Turcæ isti fuerunt inhumanissimi, quos merito Brasiliensibus ἀνθρωποφάγοις immaniores dixeris.

Quare vt paulo attentius ad ea, quæ apud nos geruntur, animū aduertamus, quæro in primis quid à fœneratoribus & rapacibus auaris præstetur? qui sanguinem & medullas tot viduis, tot orphanis exsugunt, ac proinde viuos deuorant, quos semel iugulasse satius esset, quam languentes diutiùs detinere? Annō feritate & crudelitate Barbaros Americanos superat? Atq; hinc fit, vt exclamet Propheta: Quod comedunt, caro est populi mei, & cutem eorum ab eis nudat, ac ossa eorum diffringunt: diuiduntq; vt quod est in olla, & velut carnem, quæ est in lebate. Iam vero si de carniū humanarum esu ferino prorsus & tygrino, quot quæso, hinc apud nos reperti sunt, cū in Italia, tum in aliis regionibus, ex iis qui Christianum præ se ferunt nomen, qui eò immanitatis delapsi sunt, vt sæuitiam suam explere cupientes, cor iecurq; inimicorum suorum deuorarent? Penes historias innumeras de rebus istis scriptas fides esto, singula enim persequi si cupiam, tempus me deficiat.

CAP.

Fœnerato-
res Barba-
ris Ameri-
canis im-
maniores.
Mich. 3.3